

EXULANT

Úvodem

prvního věstníku v roce 2000 (celkově však již devátého). Vám, vážení přátelé, bratři a sestry, přinášíme slovo a pozdrav od sympatizujícího exulanta sestry Aleny Zikmundové z Prahy.

Mezi Vás, bratři a sestry, jsem se dostala jako "člen výboru neexulant", který zasedá se členy, kteří mají exulantské kořeny, několikrát v roce na synodní radě CCE. (Ale tak trochu jsem sama okusila exulantskou mentalitu, když jsem jako dítě opustila s rodiči Československo a žila v exilu po osm let.) Na schůzích výboru připravujeme společná shromáždění, autobusové zájezdy, návrhy na obsah Věstníku, nebo různé náležitosti s vydáváním a rozdělováním knih Edity Štěrňkové.

Vážím si u všech řádných členů výboru jejich zaujetí a nadšení pro tyto akce, takovou historickou souměřitost všech, jejichž otcové a praotcové měli exulantské kořeny. A jsou si blízcí až jsou z CCE nebo BIB, byť jejich kořeny byly v Polsku, Slezsku či na Ukrajině. Asi právě v cizině si byli lidé stejně vícji blíží a drželi se pevně tradice. V moři katolicitví, luteránství nebo pravoslavlí, byli "naši" - povětšinou reformovaní - ostruhou, který pevně lpěl na své "identitě". Bible Králická a bratrské písně povzbuzovaly, sjednocovaly a také pomohly dlouho zachovat

mateřský jazyk a souměřitost se vzdálenou vlastí. (I v Americe si právě v českých sborech uchovávali mateřštinu o generaci dál).

Proto po druhé světové válce mnozí využili možnosti nastěhovat se zpět do míst, která byla vyprázdněna po odsunutých Němcích. Jisté některé s radostným očekáváním a jiní téměř nedobrovolně. Nebudu rozvíjet další osudy, nebylo to lehké se vrátit a nebylo lehké brzy po návratu zakoušet další nespravedlnosti nového režimu. Přesto ale věrnost exulantských rodů zůstala jádrem mnoha pohranických sborů a dodnes tvoří jak v naší Českobratrské evangelické církvi, tak v Bratrské jednotě baptistů silné a věrné jádro ryze věřících údů.

Ale mezi našimi členy výboru není sentimentální lpění na své exulantské tradici. Je to výchozí bod, pevný kořen, určité zdravé sebevědomí tradice. Ze zájezdu do Střelína přivezli spíše nepovedenou fotografii jedné stránky z kroniky v Lubině (Sacken), a měli jsme vidět rozzářené oči Pavla Smetany a Karla Matějky, když jasně přecelili jména svých předků, kteří tam společně žili!

Nu, je dobré ctit tradici a být hrdi na své předky, důležitý je život, "vira skrze lásku dělající" v přítomnosti - a jistý pohled do nejisté budoucnosti. Život se mění, hodnoty dnešního světa jsou mnohým z nás cizí a v minulosti se vyznáme líp než v dnešku. Ale nebojme

se! Pán Bůh chránil a vedl naše otce a praotce, chránil jejich víru a poslušnost, dnes jste všichni Vy, kteří čtete tyto řádky, lidé, kteří se hlásí k víře otců, pracujete ve sborech a vedete své děti a vnoučata cestou lásky a porozumění. A dovolte mi, abych se vrátila k našemu výboru. Nejsou mezi námi jenom lidé zralí a s dlouhou pamětí, jsou mezi námi i mládí "exulanti", další potomci, kteří se zděděnou horlivostí a zaujetím sledují shromáždění, schůze, knížky a s příkladnou aktivitou přebírají otežď tam, kde potřebujeme mláď.

A tak paměťtívi cest a příkladů svých dědů a otců, budme Pánu Bohu vděční za mnohé věci, které přijímáme se samozřejmostí. Budme vděční, že již deset let můžeme organizovat svá setkání a zájezdy svobodně a veřejně, že můžeme publikovat bez cenzury, že Pán Bůh nad námi bdí, vede a dává nám naději, že neopustí ani naše děti a děti našich dětí. A v této víře a naději jsem jako přidružený člen výboru spojena v lásce a vděčnosti s ostatními i s Vámi se všemi.

Další úvodní poznámky

Omlouváme se vám všem, že jsme tento věstník nějak nesitli připraviti a rozestat ještě koncem roku 1999, jak jsme slibli a opravdu chtěli. Jeho součástí měla být původně i zpráva o tom, že již vyšla nová kniha Dr. E. Štěrňkové **Běh života českých emigrantů v Berlíně v 18. století**. Protože jsme ale v době, kdy tato kniha skutečně vyšla, již tušili, že nový věstník asi hned tak ještě nerozsejeme, poslali jsme na všechny naše adresy (mimo zahraniční) o vydání knihy dopis, který tuto radostnou skutečnost sděloval.

Hlavní část věstníku je věnována naší zářijové (1999) konferenci v Chebu, ze které, kromě informace o průbě-

hu a závěrech 4. naší valné hromady, uvádíme i několik příspěvků (některé celé, jiné trochu zkrácené nebo upravené). Děkujeme všem autorům za ochotu, se kterou své příspěvky zpracovali. Je velice napínavé sledovat, jak se jednotlivé příspěvky prolínají.

Důležitá část věstníku se pak týká již zmíněné knihy E. Štěrňkové a několika dalších oznámení. Věnujte jim, prosíme, svou pozornost. Příspěvek o sboru ve Stroužném ještě nemáme, takže jej uvedeme skutečně až v příštím čísle.

Naše zářijová konference v Chebu

Konference exulantů, kterou ve spolupráci se sbory Českobratrské církve evangelické a Bratrské jednoty baptistů pořádalo sdružení EXULANT, se začátkem září 1999 konala v západních Čechách v Chebu. Chebská konference se věnovala především exulantským pocházejícím ze Slezska, kterých je většina v západních Čechách. Ale nebyla jenom pro ně, byli zde i exulanti z celého Česka, kteří pocházejí z exulantů z Volyně, ze Zelova, ale byli i Slezáci z Německa, kteří se hlásí k exulantským kořenům Slezským. Konference se nesla v duchu přátelství a ekumenismu. Byla podobně jako předchozí konference obhacena částým vystoupením sborového zpěvu, který připravili exulanti ze Slezska. Pěvecký sbor byl ponejvíce z Kynšperku, Tří Seker a Krásného.

Jednání konference bylo v sobotu 11. září 1999 a pokračovalo závěrečným shromážděním v neděli 12. září, kde měl sloužit synodní senior, bratr Pavel Smetana, ale pro naléhavější úkol musel odjet již v sobotu a tak ho zastupoval kazatel VI. Pögsjöhl. Konference se konala ve sboru Českobratrské církve evangelické. Její dopolední část vedl bratr kazatel Dobroslav Stehlik.

Na konferenci vystoupila řada účinkujících, doufám, že se mi podaří je

spřávné vyjmenovat. Ranní pobožnost měl místní bratr farář Lubomír Lbal. Br. Pavel Smetana přečetl pozdrav faráře Miroslava Jelínka a jeho manželky Věry ze Zelova. Pak následovala přednáška o založení Střelna a dalších českých vesnic českými vyhnanci před 250 léty a o jejich pobytu do roku 1945, kterou připravil bratr Vilém Jirman, ze Tří Seker a přečetl br. B. Papež. Od roku 1945 do současnosti připravila přehled historie Střelna ses. Alžběta Čajkovská, ten přečetl br. Jiří Svoboda. Farář Jan Jelínek z Oráčova vzpomínal na počátky obsazování západních Cech slezskými exulanty, kterým jako důstojník Svobodovy armády vydatně pomáhal. Za tím- skokatolickou církev nás pozdravil bratr František Radkovský, biskup západočeský z Plzně a sestra E. Štěpánková nás stručně seznámila s dobou, kterou popisuje ve své nové knize. Mezi proslovy a pozdravy často vystupoval pěvecký sbor. A tak dopolední část programu byla vyčerpána. O polední přestávce se uskutečnila valná hromada sružení EXULANT.

Odpolední část vedl br. Vl. Pospíšil. Byla věnována zejména vzpomínkám na počátky osídlování pohraničí exulanty. Pozdravil nás starosta města Chebu pan Ing. Václav Jakl, za pravoslavnou církev br. farář Dr. Jan Křivka z Mariánských Lázní, za sbor CCE v Chebu bratr farář Lubomír Lbal a za BJB bratr kazatel Milan Kern, také z Chebu. Za sružení Cechů z Rumunská promluvil bratr Alois Křivánek. Bratr Vilém Hovorla z Kraslic hovořil o krásné a snad ojedinelé zahrádě, kterou se mu v Kraslicích podařilo vytvořit a pozval nás na její prohlídku spojenou s velmi příjemnou procházkou. Všele všem zajemcům její prohlídku doporučil jsem! Potom byla část svědeckví. Za sbor v Kynšperku hovořil bratr Komrád Knorek, z Broumova k nám promluvil bratr kazatel Richard Novák, ze Tří

Seker (Krásného) sestra Jana Cuchalová, za sbor BJB v Teplé bratr Rudolf Moses z Tachova. Mezi pozdravy a svědeckví opět vstoupoval pěvecký sbor, který i tímto svým zpěvem přispíval k dobré atmosféře konference.

A to už jsme se blížili k závěru konference. Ta byla ukončena pobožností, kde nám posloužili bratři Vlastimil Sláma z Litoměřic a synodní senior bratr Pavel Smetana z Pravy.

Ač se již chýlilo k podzimu, počasi bylo krásné, krásné bylo i vzájemné obecenství, ke kterému nám vše potřebné připravili členové místního sboru a za to jim ještě jednou srdečně děkujeme. Velikou měrou se o to zasloužili i místní farář bratr Lubomír Lbal a jeho manželka Eva. Při pořádání konference spolupracovaly i další sbory CCE a BJB, za což jim také patří náš dík.

A když jsme se rozcházeli a rozjížděli do našich blízkých i vzdálených domovů, odjížděti jsme, věřím, s dobrým pocitem i s radostí. Jistě jsme toho nechtěli, že jsme mohli podniknout cestu až na druhý konec republiky. Už v Chebu jsme dostali pozvání od bratří ze sboru BJB v Liberci na příští konferenci. Již teď se na ni těšíme. Kdo nemohl, anebo pozapomněl, že v Chebu bude probíhat konference exulanti, může litovat. Jistě si ale nedá ujit konferenci příští. Věříme, že v Liberci bude vládnout stejný duch lásky a porozumění, jako vládl v Chebu.

Vlastimil Pospíšil, Brno

4. valná hromada EXULANTU

Sešla se při příležitosti konference v Chebu dne 11. září 1999, aby podobně jako v předchozích letech zhodnotila činnost sružení v uplynulém období (např. obsah a formu informatických věstků, zájezdy, kontakty, organizaci své činnosti, přípravu vydání knihy apod.) a dále i rámcově naznačila další naši

práci (konference v roce 2000 se uskuteční ve sboru BJB v Liberci, pokusíme se připravit zájezd do Rixdorfu apod.). Podle našich stanov, vycházejících ze zákona o sružování občanů, pak valná hromada schválila zprávu výboru o činnosti sružení a na základě zprávy své revizní komise i výroční zprávu o hospodáření sružení. Valná hromada ocenila vysokou obětavost našich členů, která se mj. projevila při sbírce na inovaci lustru v "českém" kostele v Zelově. Rovněž souhlasila s udělením čestného členství manželům Helmutu a Elizabeth Knorrkovým z Německa. Rovněž upřímně děkuje sborům CCE a BJB v Chebu a jeho okolí, za milé přijetí, aktivní spolupráci na našem programu a vytvoření příjemného a přátelského zázemí pro konferenci.

Střelna do roku 1945

Vážení a milí bratři a sestry, dovolte mi, abych spolu s vámi si připomněl činnou víru, usilovnou lásku a vytrvalou naději našich předků, našich otců, těch, kteří odešli do neznámé ciziny, aby mohli svoji víru svobodně vyznávat. Nebylo to nic lehkého, v milované domovině, v Cechách vše zanechat. Mnozí odešli jenom s tím, co měli na sobě. Ano, někteří si mohli vzít i něco ze svého majetku, to však jenom v té době, když tam ještě bylo vojsko krále Friedricha II. Ale byla to cizina, kde se museli mnohdy velmi těžce rozhodovat a spoléhat na Boží pomoc. Začátky byly velice těžké. Prvé místo, kam se obrátili, byl Münsterberg-Polské Ziebiце. Od Náchoda na české straně se tam bylo 1000 a museli se tam mezi Němci, kteří byli většinou z luterské církve, usadit. Proč utíkali ze svých domovů v Cechách? Víte, čel jsem s velkým pohnutím knížku J. Fialy "Hroz- né doby protireformace" a od sestry E.

Melnmukové knihu "Patent zvaný toleranční". Ta protireformace byla hrozná a pro každého člověka na těch různých panstvích bylo povinné se zúčastnit katolických bohoslužeb v neděli a o dalších přes 40 svátků svatých, bylo povinností chodit alespoň dvakrát na zpověď a to potvrzení o tom pak předložit na panském úřadě. Vše bylo tak pod kontrolou, že se ještě doma museli scházet po tajnu v lesích a nesměli mít žádné "kacířské" knihy, ani Bibli a evangelické zpěvníky. Když král Friedrich II. ve válce získal Slezsko, otevřela se tímto našim, pro víru utlačěným předkům, cesta. Slezsko bylo řídce obydlené a král byl tímto utlačěným českým bratrům nakloněn. Poslal tam kazatele Libertu z Berlína, kde v Rixdorfu již byla česká obec, kterou tam dovolil založit jeho otec Friedrich I. Tak se stalo, že mnoho rodin odešlo právě do slezského Münsterbergu. Českých utečenců přibývalo, kde se všichni usadil? Z panství Tarnovic a Goschitz přišli do Münsterbergu, aby získali některé zemědělece na svá panství, kde neměli dost poddaných. Ano, některé rodiny se daly zlákat, ale smlouva, která se k tomu účelu sepsovala, byla v němčině. Nerozuměli tomu a pak tam na těch mistech došlo k hořkému zklamání. Museli pracovat jako otroci i o nedělich. Proto se někteří pak stěhovali dál. V Münsterbergu však přibývalo stále více utečenců a nastaly těžké třenice mezi nimi a členy a faráři luterské církve. Ti, kteří přišli z ústisku v české domovině, nechťli za žádnou cenu při Večeři Páně, aby se jim posloužilo oplatkou, ale chtěli, aby na bohoslužby společně, ale scházeli se po domích. 19. července 1744 přišel do Münsterbergu kazatel Wenceslav Blahnický, který se jich ujal.

V roce 1749 byli poslání někteří bratři, aby se pokusili nalézt nějaké

místo, kam by spolu s kazatelem Blanic-
kým se mohli přestěhovat. Asi 20 km
severozápadně od Münsterbergu Ježí
Štělín. Štělínští radní věděli, že Češi
hledají vhodné místo pro založení nové
obce, proto nabídlí volné místo jižně od
města, které městu patřilo. Čeští posli
byli spokojeni a rádi nabídku přijali.
Město jim to však nedarovalo, museli za
to zaplatit velkou sumu peněz. Farář
Blanicový již před tím byl v Holandsku a
Svycarsku. Nyní se to hodilo. Pruský
král Friedrich II. jim daroval ve Štělíně
na Starém městě katolický kostel. Byl to
jeden z prvních kostelů Štělína, tehdy
to byla kaple hřbitovní - Mariina kaple.
V roce 1749, snad na jaře, tam přišlo s
farářem Blanicovým 124 rodin, celkem
507 osob a začali si stavět svoje obydlí.
Každá rodina dostala několik stromů,
čel jsem, že 20 kusů stromů a kamen si
mohli zdarma nalámat v lomech, které
byly blízko.

8. června 1749 tam v tom darova-
ném kostele mohl své první bohoslužby
držet farář Blanicový. Letos (13.6.99)
byla ve Štělíně vzpomínka, 250. výročí
prvé bohoslužby. 8. prosince 1750 tam
již bylo 155 rodin v nově budovaném
Husinci, jak svoji obec na vzpomínku
mučedníka pojmenovali. Víte, že v roce
1937 musela být obec s českým názvem
přejmenována? Deera učitele Würfla o
tom psala v haimatblattu okresu Štře-
lina. Na poradě obecního zastupitelstva
její otec Würfel navrhl jméno Friedrich-
stein. Friedrich proto, že král Friedrich
jim k tomu pomohl a podporoval tu
novou obec českou a Stein proto, že
když prý chtěl na své zahrádě u školy
zasadit růže, musel nejprve odstranit
kameny, přídát hlínu, aby mohl své rů-
že tam vůbec vsadit. Proto mnohý říká
Husinec-Friedrichstein u Štělína.

Když začli budovat své nové
domovy, tak to stálo mnoho námahy.
Louka uprostřed obce, jak jsme ji znali
my, byla původně rybníkem, který

vypustili, vysušili a byly tam pak louky
a pole. Zikaberg, jak jsme říkali kopcí,
byl původně les. Všechny stromy a pa-
řezy odstranili a měli tam políčka. Byly
tam i hady kamenů, na kterých rostly
pračí třesně, byly to kameny, které naši
otcové, matky a děti sbírali na svých
polích. Možná také víte, že štělínská
žula byla velice žádaná v Evropě. Však
ve Štělíně byly největší lomy na žulu a
našlo tam mnoho našich lidí svoji práci.
Pokud vím, bylo v Husinci 5 různé vel-
kých kamenolomů.

Z Cech přicházely další a další
rodiny, již nebylo dost místa a proto
bylo založeno více českých kolonií. Za
Odrnu Saken-Lubin, Friedrichův Hra-
dec, Velký Friedrichův Tábora, blízko
polských hranic na severu. V roce 1764
se podarilo našim Husineckým zakoupit
další místo od města Štělína. Pojme-
novali ho pak Poděbrady. Mochlo se tam
přistěhovat 70 rodin. Byla to obec
protáhá, proto byla rozdělena na Dolní,
Štřední a Horní Poděbrady. Štřední
Poděbrady byly na místě, kde mělo
město Štělín své zahradičtví, bylo tam
několik domků německých. Až do dneš-
ních dnů říkali naši starí lidé jednomu
místu ve Štředních Poděbradech "v
Melte", bylo to několik domků východ-
ně od školy. Když se pak musela pře-
jmenovat také česká obec Poděbrady,
bylo jí dáno oficiální jméno Mehlthener.
My říkali Melta.

Také tam dostala každá rodina 20
kmenů stromů z lesa a kamen, co mohli
nalámat v lomech nebo i na polích,
která každá rodina dostala. Měli tam
velice těžké začátky, mnozí nevydrželi
a šli potom dále do Husince nebo jiné
české kolonie. Protože přicházeli stále
noví emigranti z Cech, podarilo se
zakoupit další místa. Pentšena na druhé
straně Štělína, byla založena kolonie
Eichwald, kde bylo jako v Pentšeni
místo pro 40 rodin. Ve Štělíně na
Starém městě se usazovaly rodiny, dále

pak v TöpPENDORFU-Kuropaniku bylo
také mnoho českých rodin. Farář Duvi-
naga ve svých vzpomínkách psal, že po
první světové válce bylo přes 3000
členů reformované evangelické církve,
jejíž byl farářem. Jenom velice málo z
toho bylo Němců, naši lidé drželi velice
pohromadě.

Jaký byl duchovní život mezi
našimi lidmi? Lidé chodili hodně do
kostela na Staré Město a mimo boho-
službu se scházeli i po rodinách, kde se
pak hodně zpívalo a drželi hodinky. Již
v minulém století se lidé scházeli na
Rummelsbergu, kde sloužili i bratři z
Herrnhutské církve Sloven Božím. Poz-
ději byl také setkáni vždy na den
nanebevstoupení Páně. Po první světové
válce začalo v církvi reformované pro-
buzení a vznikla Gemeinschaft - spole-
čenství. Scházeli se v sále v hospodě ve
Štředních Poděbradech. Měli pěvecký
sbor, sbor trubáčů, drželi schůzky
mládeže a besídky pro děti. Celou tuto
práci vedli laici, kteří své životy vydali
Kristu Ježíši. V roce 1926 byl otevřen
Husinecký Gemeinschaftshaus - Dům
společenský - kde bylo ve velkém sále
asi 300 míst a v menším sále asi 80 až
100 míst. Pod menším sálem byla malá
kuchyňka, kde se chystala občerstvení
pro hosty a kazatele, kteří přijížděli na
různá shromáždění a evangelizace. Tu
celou práci vedli jen laičtí pracovníci.
Vděčně vzpomínám na bratry, kteří nám
sloužili. Byla dětská besídka, mládež,
pěvecký sbor a každou neděli večer
hodinka. Dopeledne se však šlo do
kostela ve městě.

Jak došlo k našemu návratu do
vlasti našich otců? Již po první světové
válce byla z Cech vydána nabídka k
návratu zpátky do Cech. Naši starší ji
však odmítli s tím, že je po válce. Lidé
si tu začínali stavět pěkné domy a pro
dobývek stabilní chlévy. Poje dobře
rodila, práce byla ve Štělíně ve
stavebnictví a hlavně v kamenolomech

v okolních vesnicích. Muselo přijít něco
mnohem horšího. Druhá světová válka.
Naši otcové museli do německé armády.
Mnozí padli nebo se dostali do zajetí. V
roce 1945 koncem ledna museli naruko-
vat i 15letí a 16letí hoši. Já byl jeden
z nich. Po útěku do Kladských kopců,
kam musely všechny matky s dětmi
odejít, byla od konce března do konce
vátky, tedy 6 týdnů, přes Husinec
fronta. Skoro celá obec vyhořela, ani
jeden dům nezástl nepoškozen. Střed
obce byl zaminován, stalo se mnoho
neštěstí mezi dospělými a dětmi. Po
návratu z Kladska nastala ta otázka pro
mnohé, co teď? Náš domek byl posle-
dní postaven před válkou, měl číslo 251
a protože stál mimo řady v polích, měl
jenom zásah od granátu. Koncem května
1945 přišlo z Prahy několik milých lidí
a nabízelo našim lidem, zda by se
nechtěli vrátit domů, do vlasti našich
otců. Co teď? Jak rozhodnout, když
matky s dětmi byly většinou samy
doma? Několik starých začalo říkat, to
je ten čas, o kterém říkali naši předci,
že se 6. nebo 7. generace vrátí zpět do
vlasti. Na kopci bylo několik setkáni.
Těm, co se do Cech přihlásili, byla
dána malá legitimace a na dům se mohla
vyvést malá česká vlajka. Když se 8.
srpna 1945 vrátil z amerického zajetí
náš otec domů, měla maminka nejprve
strach, jak to náš otec asi přijme, že
jedeme do Cech. Maminku pochváli,
nebot věděl, že Slezsko je nyní po válce
dáno Polsku. Mnozí nechtěli opustit
své, i když vyhořelé domy. Chtěli je
postavit znovu. Ani otcovy dvě sestry a
jeden bratr se nedali přesvědčit. Mamín-
čina jediná sestra se čtyřmi dětmi také
nechtěla. Rekla: "Co by tomu řekl můj
muž Reinhold, až se jenou vrátí ze zaj-
etí, máme také postaveny nový domek a
tak raději zůstanu." Pak v roce 1946
musela svoje domky stejně většina z
nich opustit a byli vystěhováni do
Německa. My, naše rodina, jsme se

spolu s mnohými pak koncem listopadu 1945 přestěhovali vlakem, který dali Američani k dispozici do Cech. Vlakem i autobusy nás jelo asi 1500, dle zprávy pana Němečka ze zahraničního ústavu počátkem prosince 1945.

Naše dnešní setkání chce a má být vzpomínkou na věrnost, důvěru v Boží vedení a lásku Boží a těch, kteří ji v lásce věčně přijali. Jenom vzpomínka by to bylo velice málo. Má nás to povzbudit k následování. Náš nebeský Otec ať nám v tom je milostiv.

Vilém Jirman, Tři Sekery

Z poselství Věry a Miroslava Jelínkových ze Zelova

Sestry a bratři v Pánu Ježíši Kristu, vážení přátelé, co nejsrdčněji vás jménem našeho Pána pozdravuji a prosím za laskavé prominutí, že nemohu být mezi vámi. Ubezděpuji vás, že jsem s vámi ve svých myšlenkách a modlitbách. Zdravím vás nejen jménem svým, ale i jménem své manželky Věry i za celý evangelicko-reformovaný sbor v Zelově a ve Střelíně, ve kterém od letošního zříti slouží bratr farář Michael Jablonský. Přednášku o Střelínu, která mi byla svěřena, připravila sestra Alžběta Čajkovská ze střelinského sboru. Ostatní sestry se na její přípravě také podílely. Chtěly vám přiblížit dobu od roku 1945, tedy od konce války, až do dnešních dnů a chtěly vás seznámit s tím, jak tato doba poznamenala jejich sborový život. S touto přednáškou vás seznámí bratr Jiří Svoboda z Vařšavy, který také pochází ze Zelova. Přijmete ho se stejnou láskou, kterou byste prokázali i nám. Děkuji vám.

Dovolte mi, abych vám jménem našich sborů poděkoval za sbírku, kterou jste uskutečnili na rekonstrukci křišťálového lustru v našem kostele. Opravu provedl závod Preciosa v Kamenickém Šenově, který si za

renovaci počítal 110 220 Kč. Váš dar činil 50 000 Kč a tak ještě jednou dík. Českobratrské církvi evangelické, Bratrské jednotě baptistů a občanskému sdružení Exulanti, kteří tuto konferenci zorganizovali, přejí co nevítejší úspěch v jejich konání. Váš věchný, kteří jste potomci pobělohorských exulantů a kteří jste se vrátili do staré vlasti, žádám a prosím: mějte v úctě dědicví předků. Je to nádherná zvěst a dar Božího požehnání, když můžete říci, že jste měli a že máte bohabojné předky. Děkujte za ně a hlavně pak za to, že je Pán Bůh vedl. To však není dnes to nejdůležitější. To, co vám přeju, je, abyste se jeden každý z vás zamysleli nad svým životem a uvědomili si, zda vám vaše děti a vaši vnuci budou moci poděkovat také za příklad bohabojného života. Pát se, zdali jste opravdu svědkové evangelia a Ježíše Krista a nebo zda se jenom zajímáte o církevní dějiny a svou slavnou minulost. Všechny vás srdečně zdraví br. farář Miroslav Jelínek se svou manželkou Věrou, s rodinou a sborem.

Vzpomínky na život evangelicko-reformovaného sboru ve Střelíně v období od roku 1945 až do 1999

Vážení přátelé! Evangelicko-reformovaný sbor Českých bratří ve Střelíně se sídlem v Staroměstské ulici má současně asi 20 členů, samé ženy, pouze jeden muž. Jsou to poslední potomci emigrantů z Čech a Moravy, potomci husitů, kteří v době pronásledování opustili svou rodnou zem. V létech 1749 až 1764 přicházeli do Slezska a osídlili město Střelín a okolí. Stalo se to se souhlasem pruského krále Friedricha II. V té době vznikly vesnice Husinec, Poděbrady a Peně. Král jim přislibil svobodu slova a vyznání. Zde stavěli svá malá obydlí, která se dědila z pokolení na pokolení, o která se

pěchovalo a která byla dále rozšiřována. Nejen to, v každé z těchto vesnic mohla vzniknout česká škola.

Na střelinském Starém městě jim dala pruská vláda starou, opuštěnou, římsko-katolickou hřbitovní kapli, kterou si opravili. Další pokolení přisťahovala hlavní lod kostela. Díky tomu mohli lidé žít klidně a bohabojně v kruhu své komunity a až do dnešních dnů se jim podařilo uchovat svůj mateřský jazyk.

Přišel rok 1945, rok, ve kterém se strašná druhá světová válka blížila ke svému konci. Válka, která přinesla mnoho utrpení a zničila skoro celou Evropu. Také naše město Střelín a většina českých vesniček byly značně poničené. Náš kostel ve Střelíně, díky Bohu, byl jenom částečně poškozen. Vracející se bratři a sestry z vynuceně evakuační do Sudet (Kladsko) a okolí našli svá hospodářství a obydlí většinou zničená a některá úplně spálená. Společně začali dávat do pořádku všechno, co zůstalo z jejich obydlí a kostela. Obnovily se nedělní bohoslužby ve Střelíně. Protože neměli ještě svého faráře, vedl je laický kazatel pan Jindřich Witwar z Poděbrad. V té době byla v našich vesničkách velká bída, strach a veliké utrpení. Docházelo ke smrtelným úrazům způsobeným mňami a nakažitlivými chorobami, chybělo úplně všechno. Byl to smutný a neklidný čas.

V srpnu 1945 začal odstup německého obyvatelstva ze Slezska a samozřejmě i z našich vesnic. Část obyvatel byla odsunuta do Německa a Češi se začali vracet domů - do země svých předků. Ve Střelíně a okolí zůstalo jen asi 600 osob. Jednou radost a naději přinášely nedělní bohoslužby. Na jaře v roce 1946 byl obnoven malý pěvecký sbor, který v tomto smutném čase oživoval nedělní bohoslužby. V kostele zůstalo zachováno původní zařízení: krásné staré varhany, kazatelna, sníl

Páně, koberec a překrásné křišťálové lustry.

V létech 1947 a 1948 poslala česká vláda do našich vesniček české učitele: Oldřicha Vitka a Dalibora Cimra. V základní škole se začalo vyučovat v českém jazyce a pokračovala i výuka polštiny. Náboženství ve škole učil Jindřich Witwar. Lidem se zase vrátila chuť do života.

V roce 1949 farář Vladislav Paschalis ze zellovského sboru navázal kontakt s naším střelinským sborem. V červenci 1950 na oslavách M.J. Husa v Zelově zpíval také náš střelinský sbor. To byl počátek do dnešních dnů trvající spolupráce obou našich sborů. V roce 1951 se stal farář Paschalis i duchovním pastýřem střelinského sboru. Od roku 1952 vedl občas nedělní bohoslužby farář Zdislav Tranda ze Zelova. Zase se mohly v kostele konat křty, svatby a konfirmace za přítomnosti faráře.

Navodry válečným událostem se zachoval v Husinci obecní sál zvaný Jugenbund, vybudovaný v roce 1927, který jsme po válce přejmenovali na "českou klubovnu". V ní se konala různá společenská setkání, představení a koncerty pro zde žijící české obyvatele, mládež a děti. Bohužel, v srpnu 1957 ji zničil ohromný požár. Pro všechny české obyvatele to byl ohromný šok a nepřímo způsobil, že mnoho z nich se dobrovolně odsťahovalo, hlavně do Německa. Mezi nimi byl i Jindřich Witwar. V obci zůstalo pouze několik osob ze smíšených česko-polských manželství.

Ve sboru bylo stále méně členů. Laickým kazatelem se stal p. Bedřich Pulnar, který se nastěhoval do zrekonstruované části klubovny. Tuto funkci vykonával až do své smrti v roce 1989. V šedesátých a sedmdesátých letech, kdy se technický stav kostela postupně zhoršoval, konaly se bohoslužby v zimním období v domech farníků. V osm-

desátých letech bylo poškození kostela tak značné, že se bohoslužby mohly konat pouze v obnovené klubovně. Po roce 1982 přijžděli do našeho sboru tito faráři: Bogdan Tranda, Jiří Stahl, Lech Tranda, Roman Lipiński, Mirosław Jelonek a studenti teologie Vladislav Scholl a Krištof Bandola. Navštěvovali nás také faráři ze zahraničí, např. Jaromír Strádal z Hronova, Mirosław Danysz z Lippe, Sabine Herbrechtsmeierová z Bannstrupu, Bernhard Rotter z Vethausenu, p. Frank z Holandska a další. V roce 1998 a 1999 nás navštívili farníci z Jižní Koreje se svým farářem, přechodně bydícím v německém Wiesbadenu. V polovině osmdesátých let se stal naším duchovním pastýřem Mirosław Jelonek, který k nám přijžděl jednou měsíčně po celých deset let. O nedělích, ve kterých farář Jelonek nepřijžděl, vedl bohoslužby až do své smrti bratr Pulkar. Bohoslužby jsme mívali i o nedělích, kdy u nás nebyl žádný farář. Tehdy jsme poslouchali nahrávky z magnetofonových pásek nebo některá sestra četla kázání ze Sbirky kázání nebo z časopisu JEDNOTA. Potom následovala společná modlitba a zpěv kostelních písní z německého zpěvníku Schlesischen Provinzial Gesangbuch nebo z polského zpěvníku. Se souhlasem vedení polské evangelicko-reformované církve a biskupa Trandy byly zbytky našeho kostela předány římsko-katolické církvi ve Střelíně. Kostel byl znovu velice pečlivě zrenovován, o což se hlavně zasloužil kněz Jan Tympański, který se v obnoveném kostele stal farářem. Výsvěcení se účastnili katolíci i duchovní s vraitavským kardinálem Gulbinawiczem a náš biskup Zdislav Tranda. Při předávání kostela byla uzavřena dohoda zaručující evangelikům používat malou boční lod kostela na své bohoslužby. Jednou měsíčně, když za námi přijde bratr farář, můžeme mít bohoslužby ve střelninském kostele.

V roce 1995 se stal našim vikářem Michal Jabłoński, takže se nedělní bohoslužby konají každý týden, jednou v kostele a třikrát v klubovně. Vážíme si toho, že můžeme každou neděli přicházet na bohoslužby a poslouchat Slovo Boží.

13. června 1999 oslavil náš malý střelninský sbor 250. výročí svého trvání. Byl to velice slavnostní a milý den. Přijelo k nám asi 200 hostů z Čech, Německa a z evangelicko-reformovaných sborů v Polsku. Mezi hosty, kromě našich farářů, byli také katolický kněz Jan Tympański, starosta města Střelina a zástupce okresu. Slavnostní bohoslužby trvaly skoro tři hodiny.

Byly vedeny ve třech jazycích - polském, českém a německém. V těchto jazycích se i zpívalo. Během bohoslužeb překrásně zazpíval také sbor, který přijel z Mariánských Lázní a okolí (pozn.: jedná se o zájezd pořádaný naším sdužením EXULIANT). Po bohoslužbách bylo nabídnuto občerstvení, které připravily sestry. Rozhovory, písně a vzpomínky nebraly konce.

V roce 1994 jsem jelí oplait navštěvu našim přátelům do Čech, bylo nás dvacet. Čekalo nás krásné setkání ve sboru ve Třech Sekerách. Prohlédli jsme si Mariánské Lázně, Karlovy Vary a okolí. Našími průvodci byli Jana Cuchalová a Manfred Pech. V neděli jsme se účastnili bohoslužeb a Večeře Páně, kterou vystluhoval mariánsko-lázeňský farář Lašovka. V roce 1997 k nám na tři dny přijeli bratři ze Tří Seker a Krásného. Byly to dny plné krásných setkání a společných bohoslužeb. V roce 1998 zase přijeli farníci z Kynšperku a okolí se svým kostelním orchestrem a pěveckým sborem.

V devadesátých letech se velice oživily kontakty s evangelicko-reformovaným sborem v Pstroužné u Kudovy. Během prázdnin, když se tam konaly pracovní tábory mládeže z evangelicko-

reformovaných sborů Polska a Holandska, přijžděli jejich účastníci skoro každou neděli do našeho sboru na společné bohoslužby. Jednu neděli pozvali do svého mikrobusu několik našich sester a zavezli je do Pstroužné na támní bohoslužby.

Z českého Hronova k nám přijžděli farníci i se svým farářem, nejprve byl to bratr farář Jaromír Strádal, nyní je to bratr farář Michal Kita. V roce 1995 se uskutečnil společný třídní výlet bratři a sestry z Hronova a Střelina do Zelova. V roce 1997 několik našich sester strávilo dva dny u hronovských přátel.

Vzpomínám na všechna tato setkání a společné bohoslužby s Večeří Páně. Všem těm, kteří se o tato setkání přičinili, srdečně díky od našeho střelninského sboru. Tímto podekáním končím své vzpomínky na život evangelicko-reformovaného sboru ve Střelíně v Polska v období od roku 1945 až 1999. *Vaše sestra Elzbieta Czajkowska (z polštiny přeložili A. Zlámaná a J. Svoboda).*

Z pozdravu bratra biskupa Františka Radkovského z Plzně

Jsem rád, že jsem mohl mezi vás přijít, i když je to mezi dvěma funkcemi. Dopoledne o dvanácté hodině jsem skončil svěcení jednoho trvalého jáhna v Karlových Varech a za tři hodiny už musím být zase ve Skahně, kde o půl čtvrté začíná svěcení dalšího jáhna. Jsem rád, že trvalé jáhenství je stav, který u nás v církvi byl zaveden po 2. vatikánském koncilu a který vyjadřuje především diakonskou dimenzi v církvi, která se nedá zahrnout jenom do služby instituce Charity nebo u vás Diakonie, ale je to vlastně rozměr, který by měl být charakteristickou všech sborů, všech farností. Protože to je ta otevřená stránka církve směrem ke světu, která je schopna lidem ukázat, že církev tu je a že je

užitečná i pro ně, i když moc zatím o Pánu Ježíši nevědí. Takže má vlastně rozměr a akcent misionářský. To jenom abyste věděli, co se u nás také děje.

Jsem rád, že jsem tady mezi vámi a chci vás pozdravit a povzbudit k tomu, abyste se dál takto scházeli, protože si myslím, že je důležité, když se lidé, kteří mají společnou historii, setkají. Ta historie pro ně znamená zároveň povzbuzení do přítomnosti i do budoucnosti, a to, co jste prožili, co prožili vaši předkové, ten kříž, který na sebe vzali, přináší požehnání. Je dobře, když toto požehnání zase nesete pro vaše církve a pro celou církev Kristovu. Chtěl bych v tuto chvíli vyjádřit zároveň radost z pokroku v ekumenismu - možná, že jste to také zaznamenali - a to smíšená komise lutersko-katolická, radost nad prací husovské komise a očekávání papežovy omluvy, zahojení zranění z minulosti.

Doufám, že v dohledné době bude také završena práce komise, která se týká protireformační doby 16.-17. století. Komise vznikla z iniciativy br. syn. seniora Pavla Smetany, kterou jsme kdysi spolu společně promýšleli. Je dobře, že tato komise pracuje, protože se vás bezprostředně týká. Vaši předkové působením násilné rekatolizace, která tehdy probíhala, museli odejít. I zde hledáme pohled a chceme pozitivně najít pravdivý pohled na celou tehdejší situaci a dojít k zahojení. Modlete se za to, protože nejde jenom o to, aby to byla práce lidská, ale aby měla Boží požehnání, protože to, k čemu chceme přispět, je jednota církve, a to je věc Boží. Slibuji vám, že se za vás modlím a budu modlit a vás prosím, abyste provázeli v modlitbě i naši církve a především toto snažení o jednotu, které je pro nás pro všechny společné, aby se naplnilo, co říká Ježíš ve velekněžské modlitbě - aby svět uvěřil skrze jednotu svých učedníků, tedy skrze naši jednotu. At vám Pán žehná.

Vzpomínky na návrat exulantů po druhé světové válce.

Milé sestry a milí bratři, vážení přátelé. Jsem rád, že si dnes, po 53 letech mohu s Vámi popovídat a zavzpomínat si na hrůzná léta druhé světové války. I. září před 60-ti léty začala krvavá válka, kterou započala žiznivá želma. Všechno, co se jí nelíbilo, ničila. Nyní jen z dálky vzpomínáme co nevinný lid zkoušel za hrůzy.

Již předem ponížná naše vlast, okleštěná od Němců-hitlerovců musela trpět i tím, že se k tomu připojil náš slovenský bratr (Polsko), aby krvácející vlastní urval tak zvané Zaolzie.

I my, žijící v cizině na východě, jsme se dostali pod vládu starší želmy sovětsko-stalinské. Lid východu a s ním i my jsme trpěli pod komunistickým jhem. Nakonec jsme šli s tím našim druhým nepřitelem proti nepříteli, který sužoval naši vlast, abychom pomohli vysvobodovat náš národ z otroctví.

Bez chlouby a možná i ve strachu jsme šli já s mojí manželkou za našimi chlupci a děvčaty z Volyně do čsl. zahraniční armády, abychom alespoň něčím pomohli k osvobození naší milované vlasti.

Našli se takoví, kteří o nás řekli: kazatel jde do války, aby pomáhal zabíjet. Kazatel šel, ač věděl, že kulky, šrapnely a granáty zabijí. A nakonec došlo, že jsme šli. Nešli jsme útočit, ale bránit, pomáhat a osvobodovat. Jak kdy si řekl náš prezident Osvoboditel T. G. Masaryk: "Nebudeme napádat, ale budeme se bránit." Válka přináší hrůzné neštěstí a zmatek. Všemmu byvá konec. A tak i v této krvavé druhé světové válce byl konec.

Jedna želma poražená. Byl podepsán mír, ale v srpci zůstala zloba. Srdce dost dlouho se brání, aby odpustilo. Po válce nastalo bludště - stěhování národů. Vzpomínám jsem si, že před léty (v

r.1922), když mi bylo deset let, jsem chtěl již tehdy pomáhat naší drahé vlasti. Uskutečnilo se to až v r.1944.

Když po vítězství v r.1945 jsme se dostali jako vojáci do Prahy, první moje cesta byla do Synodní rady, pak na Čsl. zahraniční ústav a Zemský úřad. V Synodní radě měli plně ruce práce. Jezdil jsem často na Čsl. zahraniční ústav a Zemský úřad, kde jsem vyřizoval záležitosti pro exulanty a jiné krajanů. Na Čsl. zahraničním ústavu byl vedoucím Dr.Karas, úřadovatel tam p.Němeček, Makoň a exulant br.Kopecký, jména ostatních si nepamatuji. Na Zemském národním úřadě byl vedoucím p.dr.Větr, který se zajímal o exulanty, kteří odešli pro víru ze své vlasti do ciziny. Moc mi pomohl při vyřizování spolehlivosti a prozatímního státního občanství. Když byly dlouhé fronty na Zemském úřadě, dal mi přednost před jinými žadatelí, pozval mne dovnitř, takže jsem vše mohl rychle vyřídit.

Byl jsem pozván do Synodní rady církevním radou bratrem dr.Valešem. Požádal mne, abych pomohl faráři české ukrajinské rodině obstarat prozatímní čsl. občanství. Tenž den jsem to přinesl a plně občanství pro ně vyřídil ministr Jan Masaryk. Tato rodina utekla před komunisty z Ukrajiny do Cech. Pomohl jsem, ale občané z Kurné Hory, kde jmenovaní bydleli, šli je udat. Naše komunistické úřady, aby se zavděčily sovětům, poslaly je zpátky. Když jsme pomáhali i jiným, museli jsme je přestěhovat jinam, aby je místní občané neznali. Musím připomenout, že p.dr. Větr tragicky zahynul. Jeho smrt nám znesnadnila další práci.

Dne 14. června 1946 přijal naši exulantskou deputaci p.přezident dr.Edvard Beneš. Mluvíme za exulanty byl br.farář Jan Smetana, otec nynějšího synodního seniora br.magistra Pavla Smetany. P.přezident nás laskavě přijal a přislíbil, že pomůže k jak nejrych-

lejšímu návratu exulantů do své vlasti.

Ale bylo to zdlouhavé. Bylo nutné jednat jak nejrychleji, abychom mohli přestěhovat exulantské rodiny z Kladska. Sešel jsem se s bratrem Cerným a s dalším bratrem z Kladska, kteří mi vyprávěli, jak zle se k nim chovali Poláci, nakládali s nimi jako s Němci. Synodní rada neměla dost možností okamžitě pomoci. Obrátili jsme se na Čsl. zahraniční ústav. Tehdy, jak jsem již vzpomněl, byl jeho vedoucím dr. Karas, který tu věc vzal jako velmi nutnou. Měl jsem strach, aby ti naši bratři-exulanti se nenastěhovali do Německa, ale aby se vrátili do své staré vlasti. Čsl. zahraniční ústav se okamžitě spojil s americkým repatričním úřadem, který nám přislíbil přistavit esalón (vojenský vlak) do Střelna. V té době hledal usedlosti pro exulanty na severu Cech v pohraničí br.farář B.Radechovský. Nyní se na zahraničním ústavu jednalo, kdo pojedou bratři a sestry do Kladska. Byl určen p.Němeček, další (myslím) p.Makoň a já. Situace byla taková, že nebylo možno sehnat proviant pro ty, kteří se budou stěhovat. Pro nás, kteří jsme pro ně jeli, jsem sehnal potraviny v našem Děpluku 5. Ale Američané spolu s přistaveným esalómem dali balíčky, pro každého na dva dny. Čsl. zahraniční ústav mi řekl, abych požádal generála Bočka o zapůjčení vyšší vojenské hodnosti, protože při jednaních na úřadech v Polsku vyšší vojenská hodnost měla větší váhu. Připadalo mi to trapné a neutínil jsem tak. Do Kladska jsme jeli přes Miedzylesie. V té době nebyla ještě hranice v Miedzylesiu stabilizovaná. Na místo do Střelna jsme se dostali bez těžkostí. K tomu jsme měli i "bumažku" od Američanů. Byli jsme ve Střelně a v Husinci. Pamatuji si na Horní, Střední a Dolní Husinec (Poděbrady?). Místní bratři na nás netrpké čekali, neboť, jak jsem se již zmínil, Poláci měli naše bratry za německý živel. Vzpomínám,

že jsme se sešli ve velké místnosti v Husinci a tam jsme oznámili přítomným, že pro ně Československo posílá, že mohou být již v klidu. Na Okresním úřadě jsme bez velkých ceremoni předložili doklady, že jsme přijeli repatriovat krajanů. Američané přistavili esalón a již třetí den měli exulanti všechno sbaleno. Když začali všechno svážet na nádraží, Polákům se to nelíbilo. Nařídili vracet zemědělské stroje zpět.

Jménem čsl. zahraničního ústavu jsem jednal s předsetou okresu, náhodou volynským Polákem, který uvítal, že umím polsky a že jsme oba z polské Volyně, tedy krajané. Při jednání mi pak vyšel všemožně vstříc. Věc rychle vyřídil, pouze žádal, aby vysídlení nevozili stroje tak veřejně a tím nebudili pohoršení místního obyvatelstva. Dva stroje jsme vrátili, aby obyvatelstvo bylo uklidněno. Překvapením pro repatrianty bylo, že ve vagoně byly balíčky potraviny, pro každého na dva dny. Esalón vyjel z nádraží k večeru. Panu Němečkovi se podařilo sehnat pro ženy s malými dětmi a starce autobus, aby byli dříve na místě, ale já si ten autobus dobře nepamatuji. Jistě jsme asi jeli přes Kladsko do Československa, neboť první zastávkou na české půdě byl Náchod. Od nádraží v Náchodě byl kousek na okraj města a naši bratři a sestry po dvou a třech stolecích od doby, kdy se jejich předkové s vlastní loučili - nyní tam v Náchodě tito potomci klečeli na kolenu a děkovali Bohu, že se vracejí do vlasti svých otců. Tato scéna na mě velmi zapůsobila, že nemohu na to zapomenout. Vzpomínám jsem si na to, jak jsme při studiích v Olomouci představovali živý obraz: Loučení Komenského s vlastní. A nyní se vzlaženým rukama děkovali Pánu Bohu a zpívali píseň: Dívčej se v Pána, o duše má. Tehdy v letech 1740-cálych utkali jejich předkové před pronásledováním od svatě církve římskokatolické do

ciziny, aby mohli svobodně a čistě oslavovat Hospodina. Nyní se vracejí jejich potomci plní nadějí do vlasti svých otců. Co je tam asi čeká?

Co nás čekalo? Již to usilování v pohraničí bylo macešské, byli rozlázeni v několika obcích na západě a na severu Čech. Přišli do vlastního a vlastní jejich je nepřijali. Po uplynutí dvou let opět nastalo tyranství, tentokrát komunistické nadvlády. Někteří nevydrželi tlak a hrůzy té doby a opět odešli do ciziny.

Z Náchoda jsme jeli do západních Čech. Pamatuji, že poslední bratři a sestry dojezdili do konečné stanice Střbro. Tam jsem nechal zbylé batůžky a majetek reparantní vložil a čekal jsme rozkaz, abych mohl to, co mi bylo svěřeno, opustit. Přišli místní čemíci a první, co bylo, se zastavili u batůžků. Tu jsem na ně po vojensku zařval: "Tak proto jste přišli?" Kdyby byli požádali, byli by dostali. Můj úkol byl bdít nade vším, co patřilo reparantním. Já sám jsem žádný batůžek nevezal. Při mnohé práci s exulanty ze Zelova a okolí, jsem nejvíce navštěvoval bratry a sestry ve Třech Sekerách. Jednou jsem tam byl v době, kdy právě přijel z boševického zajetí br. Cerný. Komunističtí pochopové ho chtěli hned dát do vězení jako bývalého německého vojáka. Tehdy jsem měl ještě poslední možnost se kategoricky proti tomu postavit. Pomohl jsem mu obstarat potřebné doklady a podarilo se mi je přesvědčit, že je to exulant a že jako občan Německa musel do německé armády.

Kdybych Vám však chtěl všechno vypovědět o mé práci na Zemském úřadu a na Čsl. zahraničním ústavu, trvalo by to více jak 2 hodiny.

Jan Jehlínek, Otráčov

Město na hoře ležící

V listopadu v roce 1945 byl vypraven transport střešelských Cechů do

Čech. Asi 200 rodm se usídlilo ve Třech Sekerách, také moji rodiče a mé sestry. Já jsem v době stěhování nebyl doma. Když se druhá světová válka chýlíla ke svému konci, byla jsme daleko od Střelna, až u Lipska. Fronta se blížila od západu i od východu a já jsem nemohla domů. V malé vesnici mě poskytila asyl rodina Martinsohnová, která měla malé hospodářství. Tam jsem slyšela zprávy z rádia o těžkých bojích kolem Střelna, mého domova a bylo nám všem smutno. Válka skončila a já ještě nemohla domů. Slezsko připadlo Polsku, hranice byly uzavřeny, všude byl velký zmatek, pošta nechodila a já jsem o rodině nic nevěděla.

Trvalo to několik měsíců, než přišel první dopis překvapivě až z Čech. Rodiče psali, že se jim vede dobře, abych také přijela, že si mám v Berlíně na českém konzulátu vyzvednout papíry k výjezdu. Dlouho jsem váhala, ale pak jsem se rozhodla, že to udělám. Rozvázala jsem pracovní poměr a plánovala: 20. září pojedou do Berlína, pak zabalím své věci a začátkem října se odstěhnu.

Byl čtvrtek 19. září večer - přišel jeden neznámý muž a prosil o pár brambor. Paní Matsohnová se s ním na dvorku bavila a pak přišla za mnou.

"Pojď, tady je muž, který má české peníze, tobě se budou hodit, když se už brzy odstěhnuješ." Tak jsem si vyměnila marky za koruny. Muž se mě ptal, kam se chci stěhovat a když slyšel, že do Třech Seker, tak povídá, že to tam dobře zná, protože pochází ze Sekerských Chalup. Ještě mě popsal trasu, jak se do Třech Seker dostanu.

Druhý den ráno jsem jela na český konzulát. Tam se mnou vypsalí žádost na vystěhování, že ji pošlou do Prahy. Až povolení přijde, dají mi vědět, že to tak rychle nejde, jak si to představuju. Trvá to dlouho, někdy se i žádost zamítne. V sobotu ráno jsem šla na nádraží velice zklamaná. Vlaku jez-

ditlo málo, na nádraží bylo mnoho lidí, někdy se všichni do vlaku nedostali, proto mladí naskakovali na příjezdějíci vlak. I já jsem to udělala. Byli jsme v kupé velmi namačkání, když se vlak rozjel. Vedle mě stála mladá žena, povídala, že jede do Čech pro svého přítele a já jsem jí vyprávěla o mém nezdařeném plánu. Ona mi řekla, at nečekám na povolení z Prahy a jedu s ní, že přejdeme načerno hranici, že už to udělala víckrát a vyzná se. Tak jsem nabídku přijala. Přespalý jsme u známých té paní a bylo slunné nedělní ráno, když jsme šly přes Bad Elster k hranicím. Na vršku jsme viděly, jak přichází hlídka. Zastavily jsme se v hospodě, vypily limonádu, a když se hlídka ztratila v lese, přešly jsme hranice. Nedaleko odtud bylo nádraží lokálky, která jezdila do Chebu. Koupila jsem si jízděnku do Mariánských Lázní, koruny jsem měla. V Chebu jsem se rozloučila s tou milou paní, která přestoupila na vlak do Karlových Varů a já jela do Mariánka, tam jsem vystoupila a co teď? Sii tam manželé, zeptala jsem se jich, jak se dostanu do Třech seker. Reklí mi: "To je daleko, je neděle, pošta nejjezdí, musela byste jít pěšky." Sii se mnou až k vlakovému přejezdu a ukázali mi. "Tam na kopci za lesem, jak vidíte ty baráky, to jsou Tři Sekery a tam chcete ještě dnes dojít?" Ach jak krásné, řekla jsem si -

Město na hoře ležící -, poděkovala jsem těm hodným lidem a svižným krokem jsem se vydala na cestu přes Hamrníky a Drmoul. Cesta stoupala, vedla krásným vysokým lesem. A když jsem byla na vršku, les skončil a přede mnou byla obec Tři Sekery. Ale kde budou bydlet Broučkoví, to se budu muset někoho zeptat. Přicházela jsem na křižovátku a najednou vidím jednu ženu přicházet z druhé strany. Byly jsme asi 50 metrů od sebe a já jsem hned poznala, kdo to je. Byla to moje máma. To bylo radosti!

Tak jsem byla vedena od Martinsohnů přes Lipsko, Berlín, až do Třech Seker, až domů. Druhý den šla moje neteř se mnou na obecní úřad, abych se přihlásila a na četnickou stanicí, kde sepsali protokol, že jsem přišla bez povolení, na černo. Ale nezavřeli mne, jak se obával můj otec. Měla jsem pocit, že všichni na mne čekali. Hned jsem také dostala práci a všude byli známí jako v Husinci. V obci ale byli také lidé z jiných krajů: ze Slovenska, z Rumunska, vnitrozemí a byli tu také ještě Němci. My ze Slezska jsme viči ostatním byli zvláštní. Starší ženy nosily svoje staré tmavé kroje. Mluvíli jsme 200 let starou češtinou, názvy nových věcí jsme neznali. Byly z toho nemilé, ale také veselé příhody, uvedu jednu z nich. Paní potřebovala pumpičku na kolo, šla do obchodu a když se jí prodavač zeptal, co si přeje, řekla, že by chtěla vzduchovku. Prodavač na to: "Tu nedáme" a paní: "To mně nepojdete, tamhle leží." "Jo", řekl prodavač, "Vy myslíte pumpičku."

Mluvíli jsme také německy. Děti se musely ve škole učit česky mluvit, číst a psát a pro nás ostatní pořádali sekerští učitelé v zimních měsících kurz češtiny. Chodili jsme také na bohoslužby, i když jsme kostel ani faráře neměli. Zpívali jsme ze starých kancionálů. Cvičili jsme sborový zpěv, trubáci nacıčovali, děti měly nedělní školu, vše se konalo v rodinách a vedli to laici. Někdy nás navštívili farář Krejčí z Prahy a jiní kazatelé. Zvláštní lidé?

První velká slavnost byla v listopadu 1946 k prvnímu výročí návratu emigrantů do vlasti. Konala se na sále v hostinci, jako potom vánoční slavnost. V únoru 1947 nám byl zapůjčen stádním bývalé hospody, který dosud sloužil jako sklad. Byl ve velice špatném stavu, ale nahoře byl velký sál. Dalo to hodně práce, než byl sál upraven. Byli jsme jednou z kazatelských stanic ma-

řianskolázeňského sboru ČCE. Sbor byl živý a rostl. Měli jsme také sdružení mládeže a od června 1947 k nám přišel bratr vikář Jiří Oter, který sloužil v našem sboru 18 let. Nejdříve k nám jezdil z Mar. Lázní na kole, potom na motorce, až později autem. V roce 1955 nám přidělili jiný sborový dům, který sloužil jako sklad pro místní JZD. Bylo dobrovolně odpracováno 2000 hodin, než byl dům k světu účelu upraven. 17. července byl slavnostně otevřen. Kázáním nám posloužil br. syn. senior dr. V. Hájek. Ve sborové práci se pokračovalo, organizovaly se autobusové zájezdy do našich sousedních a vzdálených sborů a navštěvovali jsme historické památky naší vlasti. Vše bylo pěkné a přece mám také smutnou vzpomínku.

V létě 1947 se roznesla zpráva, že se některé rodiny musí vystěhovat z pohraničí, že nejsou spolehlivé. To jsem byla velice smutná. Několik měsíců byly pryč, ale pak se zas mohly vrátit. Asi za tři roky, když už jsem byla vdaná a bydlela v Krásném, byli jsme i my mezi rodinami, které se měly vystěhovat. Ale k tomu nikdy nedošlo, někdo se za nás přimluvil. Tak tam bydlím dodnes, ráda cestuji, ale ráda se vracím. Nikdy jsem nemyslela na to, žít jinde. Byla jsem přivedena do této obce a do tohoto sboru - ve městě na hoře ležícím. *Jana Cuchalová, rozená Broučková z Husince a Krásného u Tří Seker*

Výňatek z příspěvku br. Richarda Nováka

Vážený přítomní, bratři a sestry! Dovoňte, abych se nejprve představil. Jako reemigrant z Polska pocházím z tamního Čermína, kde před dvěma sty lety se usadili moji předkové, v blízkosti německých hranic, v sousedství tamního Velkého Tábora.

Po absolvování Komenského evangelické bohoslovecké fakulty v Praze

jsem byl v padesátých letech ustanoven kazatelem Bratrské jednoty baptistů v Broumově. Bylo to Božím zajímavým řízením, neboť v Broumově svého času nějaký čas také pobýval jako gymnasista Alois Jirásek. Je to východočeský kraj, odkud odešli pro víru, jakožto exulanti, i moji předkové - tedy z okolí Náchoda, Hronova, Dobrušky a Opočna, o kterémžto kraji Alois Jirásek hodně napsal. Boží cesty s námi jsou vsutku podivuhodné! Chodím po zemi, po níž chodili oni.

Mohl bych toho vyprávět víc, ale rámcem času mi to nedovoluje. Pouze jeden zážitek tu chci uvést z naší reemigrace z Polska do Československa. Bylo to těsně před vánocemi 1945, ve velkém mrazu a nevytopeném polském vlaku s rozbitými okny, kde jsme velmi promrzlí přijeli na polské hranice v Katovicích. Tam nastaly velké komplikace s naší další cestou, o nich snad někdy jindy.

Nervy drásající nejistota a přímo strach nás naplňoval z toho, zda tamní nádražní výhybky budou přehozeny nikoliv směrem do "země otců", ale spíše směrem na Východ na Sibiř, jak se nechali slyšet tamní tehdejší nádražní ozbrojení milicianti.

V nás doslovně stvrdla krev, i ve mně, třebaže mi bylo teprve 15 let. Ano všichni, zvláště starší lidé se cítili přibližně tak, jak se asi cítili z egyptského otroctví re-emigrující Izraelci, když je faraon nechtěl propustit, s vojskem se vydal za nimi a před nimi bylo Rudé moře...

A teď na onom polském nádraží vznikl okamžik, jehož obsah se pro mne stal nezapomenutelným. Dosud se dotýká i mého svědomí, je napomínajícím mementem a kéž by se to dotýkalo všech nás. Tam se stalo toto: Po této děsné poznamce o Sibiři jsme všichni vystoupili z vagonu na peron, radili se a s vnitřní úzkostí uvažovali, co bude

dál... A já jako chlapec pozoroval vzrušené tváře starších lidí, otců, matek, babiček a dědečků, a zvláště toho, co říkali a jak to říkali...

Jště nikdy jsem tyto starší lidi neslyšel mluvit tak vážně, tak procítěně, tak upřímně, tak zbožně a tak posvěceně jako tekrát na onom kolejišti. To bylo přímo cítit, jak hledali Boží blízkost, Boží ochranu a pomoc.

A nyní v tomto ojedinelém okamžiku nezvykle napjaté atmosféry vyslovili tito v duši sevrění lidé slib před Pánem Bohem, a znělo to jako přísaha Hospodinu, když v Tyzi upřímnosti řekli tato slova: "Jestliže nás Pán Bůh z této nanejvýš tísnivé situace vytrhne a zpřisobí, abychom v tomto vlaku mohli pokračovat do země svých otců, do naší pozemské vlasti v Československu a ne do Staliny mrazivé Sibiře, a budeme-li moci jště jednou mít kousek střechy nad hlavou, kousek domova s chlebem a nápojem, ó, jak budeme Pánu vděční a zavázáni, ó, jak budeme chodit do kostela na bohoslužby, věrně a oddaně a nevynecháme ani jediné shromáždění! Ó, jak si budeme toho vážit a cenit, že budeme moci chodit do domu Božjho!"

Vážený přítomní, takovouto doslova pobožnost na nádražním peronu za takové tísnivé situace jsem už nikdy nezažil. Proto jsem si ovšem také řekl, a to už jako tehdejší nezletilý chlapec, že budu velmi bedlivě, až kriticky sledovat, zda tento slib bude dodržen. Bůh totiž omen zázrak tehdy učinil, my jsme se do země svých otců, do naší krásné české vlasti mohli vrátit, kde jsme z Božích rukou obdrželi stokrát víc než jen střechu nad hlavou a chléb a nápoj.

Nová kniha Dr. E. Šteřtkové Běh života českých emigrantů v 18. století v Berlíně "pro všechny exulanty"

Knihu vydalo pro naše sdružení EXULANT nakladatelství KALICH v

počtu 1000 výtisků. Na její vydání a distribuci významně přispěl na základě našeho projektu a pečlivě doložené žádosti Česko-německý fond budoucnosti. Posláním fondu jako mezinárodní instituce je všestranně podpořit porozumění mezi Čechy a Němci, zvyšovat počet vzájemných setkání a rozšiřovat formy spolupráce podporou společných projektů. Naším německým partnerem při přípravě projektu na vydání knihy byl Der Alteserrat der Evangelischen Brüdergemeine Berlin I, reprezentovaný bratrem biskupem Theodorem Clemensem. Na vydání knihy přispělo naše sdružení a také synodní rada ČCE.

Knihla se setkává s velmi dobrým ohlaselem. Jako hodnotné dílo ji ocenil apoštolský nuncijs kardinal Giovanni Coppa, kterému jsme knihu věnovali u příležitosti státního svátku Vatikánu. Také zástupci Česko-německého fondu se velice líbila.

Zájemcům o tuto knihu sdělujeme, že její osobní odběr (u ses. Aleny Zikmundové, Jungmannova 9, zadní budova, 2. patro) je nyní možný pouze v pondělí od 13 do 15 hod. Rovněž upozorňujeme, že snížená cena knihy (275,- Kč) se týká pouze členů a sympatizantů našeho sdružení EXULANT. I nadále upřednostňujeme písemné objednávky (pokud možno více zájemci současně) adresované ses. Aleně Zikmundové, SR ČCE, Jungmannova 9, P. O. Box 466, III 21 Praha 1. Spolu s knihami pak zasíláme složenku (na cenu knih + poštovné) k proplacení.

Za běžnou cenu, tj. 350,- Kč je možné knihu zakoupit v prodejně KALICH v Jungmannově 9, Praha 1.

Knihla má celkem 746 stran a je vydána ve velmi pěkné pevné vazbě. Její první část je věnována historii exilu v Berlíně a jeho okolí, emigrantským sborům, jejich životu a kazatelům. Druhá část knihy je věnována Čechům a Moravanům, kteří naši svjví domov v

Berlině a emigrantům, kteří v Českém Rixdorfu zemřeli. Jedná se o velice püsobivé a historicky velmi přesné a podrobné doložené životopisy a svědectví. Rozsáhlé a velice pečlivě zpracované dílo je doplněno chronologickými přehledy, výkladovými poznámkami, mapkami a rejstříkem všech jmen, která se v knize vyskytují. Plně souhlasíme s autorkou, když v úvodní části knihy uvádí: "Stojí jisté za to žít se do situace prostých lidí 18. století, poznat jejich starosti, touhy, bolesti, chyb; srovnávat onu dobu s jinými - i nejnovějšími dobami, a zamyslet se nad jinými i nad sebou."

Z knihy přinášíme dvě krátké ukázky, jednu bezprostředně, druhá je zařazena na konci věstníku.

Česká Ves - Neukölln v Berlíně

Tento výňatek je z úvodní části knihy, kterou připravil br. Manfred Morel z Rixdorfu. Byl vyběhán i pro poskytnutí širší informace o České Vsi.

Část Berlína, známá ještě dnes jako Česká Ves (Böhmisches Dorf), byla kdysi samostatnou vsí s vlastní správou a s vlastním rychtářem. Jmenovala se původně Český Rixdorf. Starší obec v těsném sousedství se po založení této české kolonie nazývala Německý Rixdorf. Roku 1874 byly tyto obě vsi sloučeny. V roce 1899 dostal Rixdorf, tehdy největší ves v Německu, městské právo a v roce 1912 byl přejmenován na Neukölln. O osm let později (1920) se Neukölln stal součástí "velkého" Berlína. Zakladatelé České vsi (1737) byli stejně jako zakladatelé Herrnhutu duchovní potomci Českých bratří.

Jazyková integrace obyvatel České vsi trvala dvě stě let. Poslední, kteří ještě uměli mluvit česky, zemřeli v roce 1941. Dodnes, každým rokem o Vánocích, zpívá pěvecký sbor v jazyce našich matek a otců píseň *Čas radosti*

veselosti.

Česká ves se svými třemi českými sbory (luterským, reformovaným a bratrským) zachovává dodnes exulantskou tradici. Cítí se být z celé řady českých vsí v bývalém Prusku posledním svědkem české části dějin staré (českomoravské) i obnovené (herrnhutské) Jednoty bratrské. Zastupuje asi 17 000 exulantů, kteří přišli v 18. století z Čech a Moravy do Pruska. V České Vsi žijí stále ještě Jansovi, Kristkovi, Marešovi, Mačátovi, Mollovi, Němcovi, Sponarovi, Vanclikovi a Coufalovi - už v osmé generaci. Stejná jména nalezneme i ve východních Čechách. Kontakty k obcím, odkud naši předkové přišli, jsou živé.

Česká Ves dnes leží asi 150 m od nejživější ulice berlínské čtvrti Neukölln. Když ji v roce 1926 objevil známý pražský spisovatel Egon Ervin Kisch, napsal: *Je to Berlin nebo fata morgana české vesnice?*

Ve II. světové válce utrpěla Česká Ves velké škody. Velkou ztrátou bylo především zničení bratrské modlitebny z roku 1761. Ale po válce se dostavila ještě další nebezpečí pro Českou Ves, když se do vsi tlačili zprostředkovatelé realit. Také město tu plánovalo velké stavby. Hrozilo úplné zničení stavební substance. Obyvatelé České Vsi se bránili historickými argumenty: historický význam České Vsi přesahuje rámec dějin města Berlína. Je spojen s první reformací, tj. s českou Husovou reformací, která začala sílo před vystoupením Lutherovým.

Kdo se dnes zamyslí nad vzájemným poměrem Čechů a Němců, nesmí začít rokem 1938. Musí se zabývat alespoň šesti stoletími evropských dějin. V České Vsi je kousek světových dějin. *Čechim* v České Vsi se podarilo získat díky této historické dimenzi spojení v senátu, v obvodní správě a především v médiích. Bylo dosaženo pozoruhodných

výsledků:

1980 byly zastaveny plány ohrožující stavební substanci České Vsi,
1981 až 82 byly první domy v České Vsi pojatý do památkové péče,
1987 vzpomínala Česká Ves 250. výročí svého založení. Při té příležitosti byl položen pamětní kámen s reliéfem J.A.Komenského,

1992 bylo slaveno 400. výročí narození J.A.Komenského. V České Vsi byla založena Komenského zahrada a v ní postavena bronzová socha Jana Amose Komenského v životní velikosti,

1995 otevřeli slavnostně pražský primátor a berlínský starosta tuto Komenského zahradu veřejnosti,
1997 byl na místě, kde stál Beřtémský kostel, vyznačen v dlažbě jeho půdorys. V blízkosti této obří mozaiky je umístěná moderní skulptura, která má připomínat osud vyhnanců a uprchlíků na celém světě, v minulosti i současnosti,

1999 v lednu bylo malé náměstí vzniklé odstraněním českého kostela nazváno *Bellehennkirchplatz*.

K naší obětavosti

Ta byla v uplynulém roce mimořádně vysoká. Mohli jsme tak na základě výsledků vyhlášené sbírky přispět na lustr do zellovského kostela, na pobyt zdubunovských z Ukrajiny u nás i poskytnout příspěvek pro vydání knihy E.Štěrkové. Proto všem obětavým dárčům upřímně děkujeme.

Na druhé straně rostou i naše výdaje. Přestože nemáme žádné mzdové náklady, stojí nás při dnešních cenách a posouváním vydání a rozeslání věstníku kolem dvanácti tisíc korun. Proto vaše obětavost je pro naši práci velice důležitá, i když i nadále chceme naše členské příspěvky uvádět jako dobro-

volné. V této souvislosti upozorňujeme na změnu čísla našeho účtu v České spořitelně. Nové naše bankovní spojení je Česká spořitelna a.s., Lodžská 598, Praha 8, č.úctu: 0209898309/0800. Příspěvky můžete zasílat složenkou nebo převodem z účtu. Plachy na původní číslo účtu zatím chodí bez problémů. Lze proto používat i naše složenky se starým (původním) číslem účtu. Složenky s novým číslem objednáváme.

Co letos připravujeme

Konferenci (spolu s "volební" valnou hromadou) připravujeme na sklonku léta do Liberce, uskuteční se ve sboru BJB. O jejím termínu, programu a svolání valné hromady vás budeme včas informovat.

Rádi bychom v tomto roce společně navštívili naše přátele v Rixdorfu, proto i ona informace o České Vsi. Jsme s nimi v jednání, ale bližší zpráva o chystaném zájezdu zatím nemáme.

Také na letošní rok jsme přihlásili projekt do soutěže vypsané odborem církví Ministerstva kultury ČR i do soutěže vypsané našim ministerstvem zahraničí. Výsledky dosud neznáme.

Velkým letošním úkolem je pro nás distribuace knihy E.Štěrkové.

Ohlasy z Ruska a Jugoslávie

Dostali jsme informace od našich krajanů z Ruska a Jugoslávie. Manželé Emilie a Jaroslav Kullhaví píš z Petrohradu, že dostali všechna čísla našich věstníků a z nich "hodně uviděli" jak teď naši lidé (potomci exulantů) žijí. Dále nás informovali, že na našem konzulátu se každý měsíc schází společnost "Bratří Capků". Jiní Češi "exulantského původu" tam nejsou, ale chodí tam třeba Rusky, které vyučují češtinu.

Z Jugoslávie (Veliko Sredistié) nám napsali manželé Eližbета a Franja

Hájkovi. Z jejich obsáhlého dopisu vyjímáme: Předně Láska Kristova víže nás a ač se neznáme, skrze Pána Ježíše jsme vespolek bratři a sestry, děti Boží jednoho Otce, který se stará o všechny. Přijmete srdečný a laskavý pozdrav od nás a zároveň chceme poděkovat za vaši obětavost, že nám posíláte věstník EXULANT.

My nejsme z rodin exulantů, ale emigranti za chlebem časným. Naši dědové a pradědové se odsťehovali, roku 1866 už kosterl si postavili, aby měli se kde scházet ke službám Božím. My jsme zde také měli českou knihovnu a tam jsme měli knihy Tenno a Skaláci a je nám známo, proč mnozí museli do světa a pro Slovo Kristovo opouštěli své domovy. Nás po ten čas udrželo a udržuje Káncionál a Bible Kralická a zpěvník Písnné cestou života, to nás udržuje v češtině, ale už to také vymírá. Naši mladí už mají smíšené manželství a do církve připojili se k bratřím baptistům...

Měli nás i letos (1999) navštívit bratři Trusina a Hudec, i bratr synodní senior Pavel Smetana, ale válka zapříčinila, že nepřišli. Co se toho týká, u nás jsme na pokoji, jen Vršač, první město 12 km od nás bylo bombardováno, ale nebylo to tak nebezpečné. Chvála Pánu, že nás tak chová ve své péči a vzdělycky po každé válce jsme uchráněni.

Další zprávy a informace

Mnohé z vás zaujal příspěvek Doc. Dr. E. Melmukové, uvedený v našem věstníku č. 8 (2/99), o činnosti společnosti Veritas a napsali jste si o její adresu. Tak tedy: **VERTITAS - historická společnost pro aktualizaci odkazu české reformace, Zachariáše z Hradce 21/1, 588 56 Telč.**

Poměrně často se vyskytují potíže s doručením pošty (některé dopisy se vrací bez doručení zpět), proto pro

jistotu pište adresu takto:

**Občanské sdružení EXULANT
Jungmannova 9
110 00 Praha 1**

V neděli 29. srpna 1999 odpoledne se v **Trpistech** (karatelská stanice sboru CCE ve Střibře a jedno ze známých reemigrantských míst) na místním fotbalovém hřišti uskutečnilo velmi pěkné shromáždění k připomenutí 250. výročí založení exulantského sboru a získání kosela ve Střelíně. Přijel plný autobus zpěváků a trubáčů ze Tří Seker a Kynšperka. Setkání vedl br. Konrád Knorek, kázáním posloužila ses. far. M. Cecháková. Závěrem setkání bylo i velmi srdečné "posezení" s pohostěním.

Rozhodně tedy nezapomeňte:

Pokud ji ještě nemáte, objednat si nebo při návštěvě Prahy zakoupit knihu **Běh života českých emigrantů v 18. století v Berlíně**. Jistě v ní najdete jména některých ze svých předků a u nikoho z vás či v žádné rodině by neměla chybět.

Zaznamenat si změnu čísla našeho účtu a používat upřesněnou adresu.

Na to, že i nadále shromáždíme vzpomínky členů sdružení, fotografie a rodokmeny. Vzpomínky nemustí být jen v písemné formě, uvítáme i magneťofové záznamy. Vše vhodné, co máte a můžete poskytnout, zašlete laskavě na adresu br. Vlastimila Pospíšila, Kozl 12, 602 00 Brno. Tém, kteří nám vzpomínky nebo rodokmeny či fotografie již zaslali, děkujeme.

Informace o členství a věstníku

Podmínkou členství v našem sdružení, jak pravidelně sdělujeme, není osobní "přislušnost" k exilu resp. návratu. Do svých řad zveme i "sympatizanty" zajímající se o naši činnost. K přihlášení se za člena sdružení stačí

sdělit na adresu sdružení jméno a příjmení, datum narození, bydliště, příp. církevní přislušnost (sbor) a vztah k pobělohorskému exilu (např. účastník návratu, odkud, potomek, přibuzný, sympatizant apod.). Hlásí se nám poměrně dost nových členů, z každé přihlášky máme radost. Přihlášeným členům zasíláme jako odpověď vždy poslední informační věstník.

Věstník (celkově 750 výtisků) posíláme všem členům sdružení i sympatizantům, do sboru v Zelově, do Bohemky i na jiná místa v zahraničí a dále vždy několik výtisků i do sborů CCE a BJB s větším počtem účastníků návratu a jejich potomků. Těší nás, že i Vy kontaktujete další možné zájemce, informujete je o činnosti sdružení a zrete je k účasti na ní.

Těm z Vás, kterým spolu s věstníkem posíláme vyžádané materiály nebo odpovídáme na dopisy, se omlouváme za zpoždění, které zpožděním věstníku vzniklo.

Závěrem

uvádíme druhý vyňatek z knihy **Běh života českých emigrantů v Berlíně v 18. století**, jedná se nejprve o svědectví Bartoloměje Šindeláře, který žil v říjnu 1730 v Hennersdorfu a dále Justiny Vejprachtické, rozené Anderlové (roku 1742 jako sedmiletá emigrovala s rodiči z Cermné do Rixdorfu).

Já, Bartoloměj Šindelář, poddaný hraběte Coloreda, jsem odešel v roce 1723 s mou ženou a pěti dětmi pro jméno Pána Ježíše z mé vlasti. Jeden z mých synů však zůstal zpět. Když jsem

po roce pro něj šel, byl jsem chycen a uvřazen do těžkého vězení, kde jsem nespátal denního světla. Sedm týdnů jsem nemohl jíst a pít. Byla tam taková zima, že mi omrzly ruce a nohy. Pány jezuitu jsem tam měl ve dne v noci na krku. Slibovali, že když se zřeknu evangelické víry, že mne propustí. Protože nic nepotřídili, musel jsem sedm týdnů ve dne vykonávat veřejné práce, v noci jsem seděl ve vězení. Konečně mi Bůh pomohl, že jsem jednou k večeru i s okovy uprchl. Táhli jsem je půl míle, než jsem jich mohl být zproštěn.

Já Justina Vejprnická jsem hned v mém dětinství něco v mém srdci cítila, a obzvlášť jsem pozor mývala, když se můj táta modlival a zpíval; a také v ten čas některí k nám chodili, kteří poznání měli a povíдали z Písma svatého, což jsem já také poslouchala. Nato dostali moji rodičové také žádost z Cech vyjít, a tak jsme potom roku 1742 s Martinem Marešem vyšli a přišli jsme sem do Rixdorfu 16. nov. Já jsem dostala hned dovolení do hodin chodit; potom zase má máma za rok do Cech šla, poněvadž se jí tu nelíbilo; já a má sestra, která ještě menší byla než já, ostaly jsme zde s tátou. Což mě také ten čas tuze tlačilo a já jsem v soukromí šla a se slizami v očích Spasitele prosila, aby zase naši mámu k nám přivedl; v čemž mně Spasitel vyslyšel a ona za 4 neděla přišla... Pak jsem dostala žádost k sestřám se stěhovat..., ale moje máma mě zbráňovala; potom ale blažený bratr Jelínek skrz mnohé dobré slovo ji přece k tomu namluvil....

Praha, leden 2000, výbor sdružení

Vydává občanské sdružení EXULANT výhradně pro potřebu svých členů.

Neprodejné. Adresa sdružení: Jungmannova 9 - Husův dům,

110 00 Praha 1 - Nové Město, Česká republika